

مجموعہ مقالات

# حقوقی - اجتماعی

حسن حسینیان

قاضی دیوان عالی کشور و مدرس دانشکاه

مطبعه  
داد

|                     |                                                                                        |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | حمیدیان، حسن، ۱۳۳۵ -                                                                   |
| عنوان و نام پدیدآور | مجموعه مقالات حقوقی - اجتماعی (۳۳ مقاله و سرمقاله) / حسن حمیدیان: با مقدمه عباس کریمی. |
| مشخصات نشر          | تهران: دادگستر، ۱۳۹۰.                                                                  |
| مشخصات ظاهری        | ۳۵۶ ص.                                                                                 |
| شابک                | ۹۷۸-۹۶۲-۲۶۲۶-۷۶-۲                                                                      |
| وضعیت فهرست نویسی   | فیب                                                                                    |
| یادداشت             | چاپ قبلی: هامون، ۱۳۸۷.                                                                 |
| موضوع               | حقوق - ایران - مقاله‌ها و خطابه‌ها                                                     |
| موضوع               | علوم اجتماعی - مقاله‌ها و خطابه‌ها                                                     |
| موضوع               | مقاله‌های فارسی - قرن ۱۳                                                               |
| شناسه افزوده        | کریمی، عباس، ۱۳۳۳ - مقدمه نویسنده                                                      |
| رده‌بندی کنگره      | ۱۳۹۰ م ۲۶ ج ۸ / KMH ۷۲                                                                 |
| رده‌بندی دیوئی      | ۳۳۹/۵۵                                                                                 |
| شماره کتابشناسی ملی | ۲۲۹۱۹۱۵                                                                                |

### مجموعه مقالات حقوقی - اجتماعی

حسن حمیدیان

قاضی دیوان عالی کشور و مدرس دانشگاه

ناشر: مؤسسه انتشارات دادگستر

چاپ اول: بهار ۱۳۹۰

شماره: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۷۲۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۲-۲۶۲۶-۷۶-۲

دفتر مرکزی انتشارات: تهران، میدان حضرت ولی عصر (عج)، بلوار کشاورز،

ابتدای خیابان فلسطین جنوبی، کوی شهید ذاکری، بن بست سوم، پلاک ۶

فکس ۸۸۹۱۰۳۳۳

تلفن ۸۸۹۰۳۳۶۵

|    |                                                     |  |
|----|-----------------------------------------------------|--|
| ۱  | ➤ مقدمه .....                                       |  |
|    | به قلم آقای دکتر عباس کریمی                         |  |
| ۳  | ➤ توسعه قضایی .....                                 |  |
|    | تقدیم به ریاست محترم قوه قضائیه                     |  |
| ۲۰ | ➤ استقلال بی نظیر .....                             |  |
|    | نشریه ماوی، ۸۴/۵/۲۳                                 |  |
| ۲۵ | ➤ اطلاع رسانی خاموش .....                           |  |
|    | نشریه ماوی، ۸۴/۸/۲۹                                 |  |
| ۲۸ | ➤ بازرسی، غلبه یا روشنگری .....                     |  |
|    | نشریه ماوی، ۸۵/۶/۱                                  |  |
| ۳۳ | ➤ برای تامین امنیت اقتصادی، فردا خیلی دیر است ..... |  |
|    | نشریه ماوی، ۸۴/۵/۲۳ - روزنامه شرق، ۸۴/۶/۵           |  |
| ۳۷ | ➤ تهیه یک گزارش یا ارائه یک سخنرانی .....           |  |
|    | نشریه ماوی، ۸۵/۱۰/۳                                 |  |
| ۵۱ | ➤ جنگ بهتر از بیکاری است .....                      |  |
|    | نشریه ماوی، ۸۵/۶/۱۲                                 |  |
| ۵۵ | ➤ چهره‌های شاخص قربانیان حوادث رانندگی .....        |  |
|    | نشریه ماوی، ۸۵/۱۰/۱۲ - روزنامه ایران، ۸۵/۱۰/۱۴      |  |
| ۶۰ | ➤ حاصل جمع صفر نتیجه بی‌نظمی در اطلاع رسانی .....   |  |
|    | روزنامه ایران، ۸۴/۸/۱۵ - نشریه ماوی، ۸۴/۸/۸         |  |
| ۶۴ | ➤ حدیث تلخ حبس و محبوس .....                        |  |
|    | نشریه ماوی، ۸۵/۵/۱۰                                 |  |
| ۷۰ | ➤ حق‌مداری، اساس استوار قضاوت اسلامی .....          |  |
|    | نشریه ماوی، ۸۴/۷/۱۲                                 |  |
| ۷۳ | ➤ خانه ملت و خیمه‌گاه عدالت .....                   |  |
|    | نشریه ماوی، ۸۴/۸/۱۵                                 |  |
| ۷۶ | ➤ دو تیغه یک قیچی .....                             |  |
|    | نشریه ماوی، ۸۴/۱۰/۴                                 |  |

| صفحه | فهرست                                                                                       |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۷۹   | ➔ روی دوش غول (ژاپن) .....<br>نشریه ماوی، ۸۴/۱۱/۳۰ - روزنامه ایران، ۸۴/۱۲/۲۱                |
| ۸۳   | ➔ زبان غنی تشهیر «شیوه‌ها - آسیب‌ها» .....<br>نشریه ماوی، ۸۴/۷/۵                            |
| ۸۷   | ➔ زندان و آوارهای آن .....<br>روزنامه ایران، ۸۴/۱۲/۱۸ - نشریه ماوی، ۸۴/۱۲/۱۴                |
| ۹۱   | ➔ زندان و ترازمندی قوا .....<br>نشریه ماوی، ۸۴/۱۲/۱۶ - روزنامه ایران، ۸۴/۱۲/۲۸              |
| ۹۶   | ➔ سال پیامبر اعظم، سال شوراها .....<br>نشریه ماوی، ۸۵/۱/۲۹                                  |
| ۱۰۰  | ➔ شب پره و آفتاب (درباره اظهارات پاپ) .....<br>نشریه ماوی، ۸۵/۷/۴ - روزنامه اطلاعات، ۸۵/۷/۴ |
| ۱۰۶  | ➔ شمع ملت و قضاوت .....<br>نشریه ماوی، ۸۵/۱۱/۱                                              |
| ۱۱۰  | ➔ شهر یا حقوق شهروندی .....<br>نشریه ماوی، ۸۵/۳/۴                                           |
| ۱۱۶  | ➔ شوراهاى حل اختلاف مهم‌ترین روش توسعه قضایی .....<br>روزنامه ایران، ۸۴/۱۲/۱۴               |
| ۱۲۶  | ➔ غسل جایگزین شمشیر (فرار مغزها) .....<br>نشریه ماوی، ۸۴/۳/۲۸ - روزنامه ایران، ۸۴/۳/۳۰      |
| ۱۳۰  | ➔ عصاره‌های رنج دادگستری .....<br>نشریه ماوی، ۸۴/۹/۱                                        |
| ۱۳۳  | ➔ غفلت استراتژیک .....<br>نشریه ماوی، ۸۵/۳/۲۳                                               |
| ۱۳۷  | ➔ فراخوان ریاست محترم قوه قضاییه .....<br>نشریه ماوی، ۸۵/۴/۱۳                               |
| ۱۴۱  | ➔ فشار افکار عمومی به منزله یک قانون .....<br>نشریه ماوی، ۸۴/۷/۳ - روزنامه ایران، ۸۴/۷/۷    |

- ۱۴۵ ➤ قضاوت‌های انعطاف‌پذیر (شورای حل اختلاف ژاپن) (قسمت اول) .....  
 قضاوت‌های انعطاف‌پذیر (قسمت دوم) .....  
 نشریه ماوی، ۸۴/۱۲/۷ و ۸۴/۱۲/۲
- ۱۵۵ ➤ قوه قضاییه سالم، کامل و کارآمد هدف توسعه قضایی .....  
 مجله دادگستر، خرداد ۷۹
- ۱۶۹ ➤ قوه قضاییه و کمیسیون اصل ۹۰ مجلس .....  
 مجله دادگستر، خرداد ۸۰ - روزنامه کیهان، ۸۱/۳/۱۲-۲/۲۹ - نشریه ماوی، ۸۱/۴/۱-۳/۲۹-۲/۲۷
- ۱۹۴ ➤ گزینش، تلاش قلیل، نتیجه کثیر .....  
 نشریه ماوی، ۸۵/۴/۱۸
- ۱۹۸ ➤ لباس مخصوص قضات .....  
 نشریه ماوی، ۸۴/۹/۲۷
- ۲۰۳ ➤ مشکلات مردم در روند طولانی دادرسی .....  
 روزنامه اطلاعات، ۸۵/۷/۴
- ۲۱۸ ➤ مکانیزم‌های کلی نشت سرمایه به خارج .....  
 نشریه ماوی، ۸۵/۱۱/۸
- ۲۲۳ ➤ موانع توسعه قضایی (قفل‌ها و کلیدها) .....  
 تقدیم به ریاست محترم قوه قضائیه
- ۳۰۵ ➤ میرزای بزرگ و صدای رعد الیوم .....  
 نشریه ماوی، ۸۶/۲/۳۰
- ۳۱۰ ➤ نقد و بررسی لایحه شورای حل اختلاف (قسمت اول) .....  
 نقد و بررسی لایحه شورای حل اختلاف (قسمت دوم) .....  
 نشریه ماوی، ۸۵/۲/۱۲ و ۸۵/۲/۱۲
- ۳۳۱ ➤ نقش قضات در تأمین امنیت اجتماعی .....  
 نشریه ماوی، ۸۴/۶/۱۵
- ۳۳۵ ➤ همه از آفتاب بگوئیم .....  
 نشریه ماوی، ۸۵/۲/۲۴
- ۳۳۸ ➤ هیئت منصفه، صدای مردم .....  
 نشریه ماوی، ۸۴/۷/۱۹ - روزنامه ایران، ۸۴/۷/۲۱
- ۳۴۱ ➤ آداب القضاء.....

# بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

## مقدمه

تورق مجموعه مقالات حاضر، حکایت از این دارد که مؤلف بین خصوصی‌ترین حقوق شخصی با عمومی‌ترین امر قضایی که زیر عنوان «توسعه قضایی» از آن یاد می‌شود ارتباط برقرار کرده، و تأثیر متقابل این دو مقوله از حوزه دید تیزبین وی خارج نشده است. در واقع، توسعه قضایی بر خلاف توسعه اقتصادی، با آمار و ارقام کمی قابل تبیین نیست، بلکه در خیلی از موارد، افزایش آمار از عقب ماندگی قضایی حکایت دارد. توسعه قضایی از یک سو ریشه در رعایت حریم خصوصی افراد داشته، با حراست از کيان «عدالت اجتماعی» رابطه تنگاتنگ دارد؛ از سوی دیگر با توسعه اقتصادی و اجتماعی هر جامعه گره خورده و تحقق آن در گرو ایجاد «امنیت اجتماعی» است. جامعه‌ای در نیل به «توسعه قضایی» موفق است که هر دو بال این توسعه را تدارک دیده، هم «عدالت اجتماعی» را مدنظر قرار دهد و هم دغدغه «امنیت اجتماعی» را داشته باشد، و چنین امری بسیار دشوار است. در حقیقت، در بسیاری از موارد، امنیت و عدالت در ظاهر با هم متعارض به نظر می‌رسند.

به عنوان مثال، «امنیت قراردادی» به سخت‌گیری در امور قراردادهای و منوط کردن انعقاد آنها به تشریفات خاصی از قبیل تنظیم سند و یا حتی سند رسمی دعوت می‌کند؛ در حالی که «عدالت قراردادی» اقتضاء پذیرش قرارداد، به محض انعقاد، حتی به صورت شفاهی دارد. یافتن راه میانه بین امنیت قراردادی از یک سو و عدالت قراردادی از سوی دیگر و پیمودن این راه خود هنری به شمار می‌رود که با ممارست و تمرین و احاطه بر مقتضیات عدالت اجتماعی و نیز امنیت اجتماعی به صورت توأمان حاصل می‌شود. دیدن یکی از دو جنبه و دیگری را از یاد بردن، موجب آشفتگی در نظام حقوقی خواهد شد و بدون در نظر گرفتن هماهنگی بین این دو، توسعه قضایی دست نیافتنی باقی می‌ماند.

لذا اینک که عزم جدی در رأس قوه قضاییه در جهت رسیدن به توسعه قضایی وجود دارد، شایسته است که مطالعات جدی در این خصوص صورت پذیرد؛ در این رابطه، بیشترین انتظار از شخصیت‌هایی وجود دارد که از یک طرف با مبانی نظری توسعه قضایی آشنایی کامل دارند، و از طرف دیگر بر جنبه‌های عملی آن احاطه کافی دارند؛ و جناب آقای دکتر حسن خمیدیان به دلیل احاطه به هر دو جنبه عملی و نظری، از جمله شخصیت‌هایی هستند که در این خصوص صلاحیت اظهارنظر دارند. امید است که بیش از پیش در این مسیر، و در راه خدمت به میهن اسلامی مان مشمول عنایت الهی قرار گیرند.

دکتر عباس کریمی

رئیس دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران